

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมด แล้วจึงสรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ ซึ่งจะกล่าวถึงโดยลำดับดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงหน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่และเปรียบเทียบความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่บริหาร ตามวุฒิ ตามอายุ และตามจำนวนปีที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนมาแล้ว
2. เพื่อทราบการปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษาที่แท้จริงของอาจารย์ใหญ่ในฐานะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน และเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่บริหาร ตามวุฒิ ตามอายุ และตามจำนวนปีที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนมาแล้ว
3. เพื่อเสนอแนะแนวคิดและแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ ซึ่งจะส่งผลให้งานวิชาการของโรงเรียนก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สมมุติฐานของการวิจัย

1. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่นิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่าง

- 1.1 กลุ่มอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
- 1.2 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท
- 1.3 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี 35-44 ปี 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป
- 1.4 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านการบริหารโรงเรียนมาแล้ว 0-5 ปี, 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี และ 31 ปีขึ้นไป

2. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติหน้าที่นี้เทศการศึกษามาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่าง

- 2.1 กลุ่มอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
- 2.2 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและปริญญาโท
- 2.3 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี ~~35-44~~ ปี ~~45-54~~ ปีและ 55 ปีขึ้นไป
- 2.4 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาปฏิบัติงานด้านการบริหารโรงเรียนมาแล้ว 0-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี 21-30 ปี และ 31ปีขึ้นไป

2. ประชากร ประชากรอันเป็นแหล่งที่มาของข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่จริง ในต้นปีการศึกษา 2518 ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 702 คน

3. ...เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามซึ่งมี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เกี่ยวกับความเข้าใจหน้าที่พิเศษของอาจารย์ใหญ่โดยศึกษาความเข้าใจด้านหลักการนิเทศ ประเภทของการนิเทศ ความจำเป็นในการนิเทศ หน้าที่และความรับผิดชอบในการนิเทศ และหลักการวางแผนงานการนิเทศ โดยสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจด้านต่างๆที่กล่าวมาแล้ว เสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านวิพากษ์วิจารณ์และปรับปรุงเพื่อความเที่ยงตรงของคำถาม ช่วยให้ข้อคำถามสื่อความหมายดียิ่งขึ้น หลังจากนั้นนำไปทดสอบเพื่อวิเคราะห์ผลล่วงหน้าแจกเฉพาะข้อ จนสามารถเลือกข้อคำถามเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 50 ข้อ แบ่งออกเป็นด้านต่างๆดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่พิเศษด้านต่างๆ 10 ด้านคือ

1. ด้านการช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
2. ด้านการช่วยเหลือครูในการปรับปรุงวิธีสอน
3. ด้านการช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเด็กให้ดีขึ้น
4. ด้านการจัดให้มีและส่งเสริมให้ครูใช้อุปกรณ์การสอน
5. ด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ครู เพื่อให้ครูทำการสอนได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ

6. ด้านการสร้างและบำรุงขวัญครู
7. ด้านการจัดและบริหารโครงการนิเทศ
8. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
9. ด้านการส่งเสริมการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอน

และการบริหาร

10. ด้านการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน

การสร้างข้อคำถามกระทำได้โดยการศึกษารวบรวมกิจกรรมนิเทศการศึกษาของ
 อาจารย์ใหญ่แต่ละท่าน เมื่อรวบรวมทั้งหมดแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านวิพากษ์วิจารณ์
 และปรับปรุงเพื่อให้ข้อคำถามสื่อความหมายดีขึ้น หลังจากนั้นจึงนำไปทดสอบเพื่อแก้ไขสำนวน
 ภาษาจนสามารถปรับปรุงเป็นข้อคำถามเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริง ซึ่งประกอบด้วยข้อ
 คำถามเกี่ยวกับหน้าที่นิเทศการศึกษา 10 ด้านดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และประกอบด้วยข้อ
 คำถาม 74 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรทางไปรษณีย์
 จำนวน 108 ฉบับ หลังจากนั้น 30 วัน จึงรวบรวมแบบสอบถามคืนมาได้ 107 ฉบับ (99%)
 เป็นแบบสอบถามที่ได้จากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดเล็ก 34 ฉบับ โรงเรียนขนาดกลาง 39
 ฉบับ โรงเรียนขนาดใหญ่ 34 ฉบับ และได้ใช้ในการวิจัยนี้ทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามขนาดโรงเรียนที่บริหาร
2. แบ่งตามวุฒิของอาจารย์ใหญ่
3. แบ่งตามอายุของอาจารย์ใหญ่
4. แบ่งตามเวลาที่อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติงานด้านการบริหารมาแล้ว

และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์คะแนนความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษา โดยใช้ค่าตัวกลางเลข
 คณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนความเข้าใจเพื่อทดสอบสมมุติฐานโดย
 ใช้ Analysis of Variance

2. วิเคราะห์คะแนนการปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ ตัวกลาง
 เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบคะแนนความเข้าใจโดยใช้ Analysis
 of Variance

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว อาจารย์ใหญ่ส่วนมากมีวุฒิปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 35-44 ปี มีเวลาที่เจตทำหน้าที่บริหารมาแล้ว 0-5 ปี แสดงว่า อาจารย์ใหญ่ส่วนมากมีประสบการณ์ด้านการบริหารน้อย

จากการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจหน้าที่นี้ เทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความเข้าใจหน้าที่นี้ เทศการศึกษาทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละค้ำน โดยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่มีความเข้าใจมากที่สุด อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดกลางมีความเข้าใจน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละค้ำนอาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเข้าใจมากที่สุดทุกค้ำน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดเล็กเข้าใจมากที่สุดในค้ำนประเภทกรณีเทศการศึกษา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดกลางมีความเข้าใจน้อยที่สุดในค้ำนประเภทกรณีเทศการศึกษา หน้าที่และความรับผิดชอบในการนี้เทศการศึกษา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดเล็กมีความเข้าใจน้อยที่สุดในค้ำนหลักกรณีเทศการศึกษา ความจำเป็นในการนี้เทศการศึกษาและหลักการวางแผนกรณีเทศการศึกษา ความเข้าใจหน้าที่นี้เทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ขนาดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจหน้าที่นี้เทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่แต่ละค้ำน ปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในค้ำนหลักกรณีเทศการศึกษาเท่านั้น นอกนั้นอาจารย์ใหญ่มีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

2. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโทมีความเข้าใจหน้าที่นี้เทศการศึกษาทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละค้ำน อาจารย์ใหญ่วุฒิปริญญาโทมีความเข้าใจมากที่สุดทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละค้ำน อาจารย์ใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีความเข้าใจน้อยที่สุดทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละค้ำน เช่นเดียวกัน ความเข้าใจหน้าที่นี้เทศการศึกษา

ของอาจารย์ใหญ่ทุกกลุ่มวุฒิไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจแต่ละด้านปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ทุกกลุ่มวุฒิมีความเข้าใจแตกต่างกันเฉพาะด้านหลักการนิเทศเท่านั้น นอกนั้นอาจารย์ใหญ่มีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

3. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาอายุระหว่าง 25-34 ปี 35-44 ปี 45-54 ปี และ 55 ปี ขึ้นไปมีความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน โดยอาจารย์ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 25-24 ปี มีความเข้าใจมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านอาจารย์ใหญ่ที่มีอายุ 25-34 ปี มีความเข้าใจมากที่สุดทุกด้าน อาจารย์ใหญ่ที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจน้อยที่สุดในด้านหลักการนิเทศการศึกษา ประเภทของการนิเทศการศึกษา หน้าที่และความรับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา และหลักการวางแผนงานการนิเทศการศึกษาศาตราจารย์ใหญ่ที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจน้อยที่สุดในด้านความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่จำแนกตามวุฒิไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน

4. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเวลาบริหารโรงเรียนมาแล้ว 0-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี และ 31 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 31 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษามากที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 16-20 ปี มีความเข้าใจหน้าที่นิเทศน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านอาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 31 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจมากที่สุดทุกด้าน อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 26-30 ปี มีความเข้าใจน้อยที่สุดในด้านหลักการนิเทศ อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 21-25 ปีมีความเข้าใจน้อยที่สุด ความจำเป็นในการนิเทศและหลักการวางแผนงานการนิเทศการศึกษา อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 16-20 ปี มีความเข้าใจน้อยที่สุดในด้านประเภทของการนิเทศและหน้าที่และความรับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ทุกกลุ่มเวลาบริหารปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ทุกกลุ่มเวลาบริหารเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจหน้าที่พิเศษการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละหัวข้อไม่ว่าจะจำแนกอาจารย์ใหญ่ตามขนาดโรงเรียน หรือของอาจารย์ใหญ่ตามอายุ และตามเวลาที่ทำหน้าที่บริหารขนาดโรงเรียนวุฒิของอาจารย์ใหญ่ตามอายุ และตามเวลาที่ทำหน้าที่บริหารพบว่าความเข้าใจของอาจารย์ใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่พิเศษการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1. กิจกรรมการนิเทศที่อาจารย์ใหญ่ ร้อยละ 50 ขึ้นไปปฏิบัติเป็นประจำได้แก่
  - 1.1 จัดให้มีการประชุมครูก่อนเปิดเรียน เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวางแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ (94.39%)
  - 1.2 สนับสนุนให้ครูไปเรียนเพิ่มเติมในระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อนหรือหรือในภาคค่ำ หรือเรียนเพิ่มเวลาในสถาบันต่าง ๆ (70.09%)
  - 1.3 จัดให้มีการนิเทศครูใหม่ ทั้งที่บรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่ (68.22%)
  - 1.4 มอบหมายให้ครูแต่ละคน หรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ รายงานผลการปฏิบัติงานในที่ประชุมครูทราบ (58.88%)
  - 1.5 จัดครูเข้าสอนวิชาต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความถนัดและความสามารถของครูแต่ละคน (90.05%)
  - 1.6 ดูแลสภาพอาคาร ถนน และบริเวณโรงเรียนให้อำนวยประโยชน์ในดานการศึกษาของโรงเรียน (85.05%)
  - 1.7 ดูแลสภาพของที่ทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานดานการสอนของครูให้ค้อยู่เสมอ (76.64%)
  - 1.8 จัดห้องสมุดโรงเรียนให้สามารถสนองความต้องการของครูและนักเรียน (75.70%)
  - 1.9 ดูแลระบบสื่อสารภายในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (65.42%)

- 1.10 ช่วยให้การรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญและ เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะโดย
ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสดูแลความสามารถที่มีอยู่ให้ปรากฏ
(79.44%)
- 1.11 ช่วยสร้างบรรยากาศให้ครูแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็น
ออกมาอย่างอิสระ (71.02%)
- 1.12 ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของโรง
เรียน (70.09%)
- 1.13 หาโอกาสคุยเยี่ยมเยียนถามและให้คำแนะนำช่วยเหลือครูที่
สังเกตเห็นว่ามีปัญหา (65.42%)
- 1.14 จัดสวัสดิการสำหรับครู (60.75%)
- 1.15 แจงหลักเกณฑ์ในการขึ้นเงินเดือนให้ครูทราบ (57.01%)
- 1.16 จัดกิจกรรมรวมหลักสูตร และเสริมหลักสูตรขึ้นในโรงเรียนเป็น
ประจำ (57.94%)

2. กิจกรรมการนิเทศที่อาจารย์ใหญ่ส่วนมาก (ตั้งแต่ 50% ขึ้นไป) ไม่เคย
ปฏิบัติเลย ไค้แก

- 2.1 ร่วมกับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนใกล้เคียงจัดให้มีการสัมมนาครู
เกี่ยวกับวิธีสอน (68.22%)
- 2.2 จัดครูไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น (72.90%)
- 2.3 จัดให้มีการสาธิตการสอนขึ้นในโรงเรียน (53.27%)
- 2.4 จัดให้มีการวิเคราะห์และประเมินค่าแบบเรียนที่ใช้อยู่ในโรง
เรียน (50.47%)
- 2.5 หาข้อมูล จากผู้นปกครองและบุคคลในท้องถิ่นเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำ
มาสอน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร
- 2.6 จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอน
และการบริหาร

- 2.7 ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู เป็นรายภาคเรียน
 2.8 จัดให้มีธนาคารข้อสอบขึ้นในโรงเรียน

3. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษายู่ในเกณฑ์ปฏิบัติครั้งคราว โดยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ปฏิบัติหน้าที่คานนี้มากที่สุด อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมขนาดเล็กปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละคาน อาจารย์ใหญ่ทุกกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ในเทศคานการ สร้างและบำรุงขวัญครูอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติเป็นประจำ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติหน้าที่คานการ อำนวยความสะดวกให้แกครู เพื่อให้ครูทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประจำ อาจารย์ใหญ่กลุ่มอื่น ๆ ปฏิบัติเป็นครั้งคราว หน้าที่คานอื่น ๆ อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติเป็นครั้งคราว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศทุกคานมากที่สุด อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดกลางปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุดในคานการให้ความช่วยเหลือครูให้สามารถทำความเข้าใจเด็ก และการสร้างและบำรุงขวัญครู หน้าที่คานอื่น ๆ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดเล็กปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด

เมื่อนำการปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมทั้ง 3 ขนาดมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าเปรียบเทียบแต่ละคานปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ปฏิบัติแตกต่างกันในคานการให้ความช่วยเหลือครูในการพัฒนา ปรับปรุงตนเอง การจัดใหม่และส่งเสริมให้ครูใช้อุปกรณ์การสอน การอำนวยความสะดวกให้แกครู เพื่อให้ครูสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกนั้นอาจารย์ใหญ่ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

4. อาจารย์ใหญ่ผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท ปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษายู่ในเกณฑ์ปฏิบัติเป็นครั้งคราว โดยอาจารย์ใหญ่ผู้ซึ่งปริญญาโทปฏิบัติมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ผู้ซึ่งปริญญาตรีปฏิบัติที่น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละคาน อาจารย์ใหญ่ผู้ซึ่งปริญญาตรี และปริญญาโท ปฏิบัติหน้าที่ในเทศคานการ สร้างและบำรุงขวัญครูอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติเป็นประจำ อาจารย์ใหญ่ผู้ต่ำกว่าปริญญาตรีปฏิบัติเป็นครั้งคราว หน้าที่คานอื่น ๆ อาจารย์ใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มปฏิบัติเป็นครั้งคราว อาจารย์ใหญ่ผู้ซึ่งปริญญาโทปฏิบัติหน้าที่คานการช่วยเหลือครูในการพัฒนา

และปรับปรุงตนเอง การช่วยเหลือครูในการปรับปรุงวิธีสอน การสร้างและบำรุงขวัญครู การบริหารโครงการพิเศษ การส่งเสริมการศึกษาวิจัย และการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนมากที่สุด อาจารย์ใหญ่วุฒิปริญญาตรีปฏิบัติหน้าที่คานการส่งเสริมครูให้ใช้อุปกรณ์การสอน การอำนวยความสะดวกให้แก่ครูมากที่สุด อาจารย์ใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีปฏิบัติหน้าที่สูงสุดทุกด้าน

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่พิเศษของอาจารย์ใหญ่ ปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ ทั้ง 3 กลุ่มวุฒิปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มวุฒิปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

5. อาจารย์ใหญ่อายุระหว่าง 25-34 ปี 35-44 ปี 45-54 ปี และ 55 ปี ขึ้นไปปฏิบัติหน้าที่พิเศษการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติเป็นครั้งคราวโดยอาจารย์ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 45-54 ปี ปฏิบัติมากที่สุดอาจารย์ใหญ่อายุ 25-34 ปี ปฏิบัติน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่แต่ละด้าน อาจารย์ใหญ่อายุ 25-54 ปี ปฏิบัติหน้าที่คานการสร้างและบำรุงขวัญครูเป็นประจำ อาจารย์ใหญ่อายุ 55 ปีขึ้นไปปฏิบัติเป็นครั้งคราว อาจารย์ใหญ่อายุ 45-54 ปี ปฏิบัติมากที่สุดในคานการช่วยเหลือครูในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง การจัดให้มีและส่งเสริมให้ครูใช้อุปกรณ์การสอน และการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน อาจารย์ใหญ่อายุ 55 ปี ขึ้นไปปฏิบัติมากที่สุดในคานการช่วยเหลือครูในการปรับปรุงวิธีสอน การช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเด็กให้ดีขึ้น และคานการส่งเสริมการศึกษาวิจัย อาจารย์ใหญ่อายุ 35-44 ปี ปฏิบัติหน้าที่คานการอำนวยความสะดวกให้แก่ครูเพื่อให้ครูทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อาจารย์ใหญ่อายุ 25-34 ปี ปฏิบัติหน้าที่คานการสร้างและบำรุงขวัญครู คานการพัฒนาหลักสูตรมากที่สุด และปฏิบัติหน้าที่คานการช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเด็กให้ดีขึ้น การจัดให้มีและส่งเสริมให้ครูใช้อุปกรณ์น้อยที่สุด อาจารย์ใหญ่อายุ 35-54 ปี ปฏิบัติหน้าที่คานการพัฒนาหลักสูตรน้อยที่สุด อาจารย์ใหญ่อายุ 45-54 ปี ปฏิบัติหน้าที่คานการจัดและบริหารโครงการพิเศษ การส่งเสริมการศึกษาวิจัยน้อยที่สุด อาจารย์ใหญ่อายุ 55 ปี ขึ้นไปปฏิบัติหน้าที่คานการสร้างและบำรุงขวัญครู การส่งเสริมการศึกษาวิจัยน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษาระดับของอาจารย์ใหญ่ทั้ง 4 กลุ่มอายุ ปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ทั้ง 4 กลุ่มปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ทั้ง 4 กลุ่มอายุปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะในด้านการให้ความช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเด็ก ใจเด็ก หน้าที่ด้านอื่น ๆ อาจารย์ใหญ่ทั้ง 4 กลุ่มอายุปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาปฏิบัติงานด้านการบริหารโรงเรียนมาแล้ว 0-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี และ 31 ปีขึ้นไป ปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษายู่ในเกณฑ์ปฏิบัติเป็นครั้งคราว โดยอาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 31 ปี ขึ้นไปปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 11-15 ปี ปฏิบัติน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านอาจารย์ใหญ่ทุกกลุ่มปฏิบัติหน้าที่การสร้างและบำรุงขวัญครูอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติเป็นประจำ สำหรับหน้าที่ด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 31 ปี ขึ้นไปปฏิบัติเป็นประจำ แต่อาจารย์ใหญ่กลุ่มอื่น ๆ ปฏิบัติเป็นครั้งคราว อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 16-20 ปี ปฏิบัติหน้าที่ด้านการประเมินผลการสอนมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 21-25 ปี ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดใหม่และส่งเสริมการใช้อุปกรณ์การสอน การช่วยเหลือครูในการปรับปรุงวิธีสอน และด้านการพัฒนาหลักสูตรมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 26-30 ปี ปฏิบัติหน้าที่ด้านการช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 31 ปีขึ้นไป ปฏิบัติหน้าที่ด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ครู การสร้างและบำรุงขวัญครู การจัดและบริหารโครงการนิเทศ และด้านการส่งเสริมการศึกษาวิจัยมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 0-5 ปี ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดใหม่และส่งเสริมให้ครูใช้อุปกรณ์น้อยที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 6-10 ปี ปฏิบัติหน้าที่ด้านการช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็ก การอำนวยความสะดวกให้แก่ครู เพื่อให้ครูทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการจัดและบริหารโครงการนิเทศน้อยที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาบริหาร 11-15 ปี ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงวิธีสอน และส่งเสริมการศึกษาวิจัยน้อยที่สุด อาจารย์ใหญ่ที่มี

เวลาบริหาร 16-20 ปี ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสร้างและบำรุงขวัญครูน้อยที่สุด ส่วน
 อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาการบริหาร 21-25 ปี ปฏิบัติหน้าที่ด้านการประเมินผลการศึกษา
 น้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษ ของอาจารย์ใหญ่ทั้ง 7 กลุ่ม
 เวลาบริหาร ปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ทุกกลุ่ม เวลาบริหารปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกันอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละด้าน

กล่าวโดยสรุปแล้วอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเข้าใจหน้าที่
 ในเทศการศึกษ ขนาดโรงเรียนที่บริหาร วุฒิ อายุ และเวลาที่ปฏิบัติงานด้านบริหาร
 มาแล้วไม่ทำให้ความเข้าใจหน้าที่ในเทศของอาจารย์ใหญ่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการ
 ปฏิบัติหน้าที่ในเทศของอาจารย์ใหญ่นั้น อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติหน้าที่
 ในเทศเป็นครั้งคราวตามความจำเป็นเท่านั้น วุฒิ อายุ และเวลาที่อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติ
 งานด้านการบริหารมาแล้วไม่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษ ของอาจารย์ใหญ่
 แตกต่างกัน เฉพาะขนาดโรงเรียนที่บริหารเท่านั้นที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในเทศการ
 ศึกษ ของอาจารย์ใหญ่แตกต่างกัน

อภิปราย และขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า อาจารย์ใหญ่โรงเรียน
 มัธยมศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียนที่บริหาร วุฒิ อายุ และเวลาบริหาร มีความ
 เข้าใจหน้าที่ในเทศการศึกษ ทั้งทางด้านหลักการนิเทศ ประเภทการนิเทศ ความ
 จำเป็นของการนิเทศ หน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการนิเทศการศึกษ และ
 หลักการวางแผนงานการนิเทศการศึกษ เป็นที่น่าสังเกตว่า อาจารย์ใหญ่โรงเรียน
 มัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีความเข้าใจหน้าที่ในเทศการศึกษมากกว่าอาจารย์ใหญ่โรงเรียน
 ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่มีบุคลากรมาก
 มีความจำเป็นต้องจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นความ
 จำเป็นของอาจารย์ใหญ่ -

ที่จะต้องทำความเข้าใจงานด้านนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อโรงเรียนที่บริหารมีขนาดใหญ่มากขึ้น ผู้บริหารก็ต้องทำความเข้าใจหน้าที่ในเทศการศึกษามากขึ้นด้วย เพื่อให้การดำเนินงานโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับวุฒิของอาจารย์ใหญ่แล้ว อาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาโทมีความเข้าใจหน้าที่ในเทศการศึกษามากกว่าอาจารย์ใหญ่ กลุ่มวุฒิอื่น ๆ เพราะฉะนั้นถ้าต้องการผู้บริหารที่ทำความเข้าใจหน้าที่ในเทศการศึกษาแล้วก็ควร เลือกผู้บริหารโรงเรียนโดยคำนึงถึงวุฒิของผู้บริหาร

อันนี้ถ้าต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจหน้าที่ในเทศการศึกษามากขึ้น ก็ควร เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาเพิ่มเติมจนมีวุฒิสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางให้อาจารย์ใหญ่ปรับปรุงการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ในเทศการศึกษาจากภายนอก ก็ต้องยึดหลักว่าอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาดโรงเรียน ทุกกลุ่มวุฒิกลุ่มอายุ และกลุ่มเวลาบริหารมีความเข้าใจหน้าที่ในเทศการศึกษาอยู่แล้ว ควรทำหน้าที่ส่งเสริมให้อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษาในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดโครงการในเทศการศึกษาให้สนองความต้องการของแต่ละโรงเรียน และส่งเสริมให้ระบบการในเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาด้านการปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ ตามที่อาจารย์ใหญ่คิดว่าได้ปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าอาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ในเทศมากกว่าอาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ทำให้ชี้ชัดลงไปว่าขนาดโรงเรียนที่บริหารจะทำให้ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เมื่อพิจารณาในแง่วุฒิของอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่วุฒิปริญญาโทปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษามากกว่าอาจารย์ใหญ่วุฒิอื่น ๆ เมื่อพิจารณาในแง่อายุของอาจารย์ใหญ่เอง อาจารย์ใหญ่อายุระหว่าง 45-54 ปี ปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษามากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ บางเล็กน้อย เมื่อพิจารณาในแง่ประสบการณ์อาจารย์ใหญ่ที่มีประสบการณ์มาก ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป ปฏิบัติหน้าที่ในเทศมากกว่าอาจารย์ใหญ่ที่มีประสบการณ์การปริญญาน้อย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนำเอาการปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษามาเปรียบเทียบกันแล้ว ปรากฏว่าขนาดโรงเรียนที่บริหารเท่านั้นที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่แตกต่างกันเมื่อโรงเรียนมีขนาดใหญ่ขึ้น อาจารย์ใหญ่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ในเทศเพิ่มมากขึ้น

แต่อาจารย์ใหญ่อาจมอบหมายใหญ่ช่วยอาจารย์ใหญ่ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่นี้เทศด้วยก็ได้

ถ้าจะดูว่าอาจารย์ใหญ่ปฏิบัติหน้าที่นี้เทศคานทาง ๆ อย่างไร จะพบว่า อาจารย์ใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่คานการอ่านยความสะดวก และบำรุงขวัญครูมากกว่าคานอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ใหญ่ปฏิบัติหน้าที่คานการนี้เทศทั่ว ๆ ไปมากกว่าคานการให้ความช่วยเหลือครูคานการปรับปรุงการเรียนการสอนและอื่น ๆ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของสิบบิต¹ ว่า อาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบพื้นฐานในการจัดการนี้เทศการศึกษาไม่ได้สร้างความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการเร่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในการปรับปรุงการเรียนการสอน จึงน่าจะเน้นให้อาจารย์ใหญ่เห็นความจำเป็นของการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนสูงขึ้น

ดังนั้น ฝ่ายบริหารควรหาวิธีเร่งเร้าให้อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติหน้าที่นี้เทศการศึกษา คานการพัฒนาครู การช่วยเหลือครูให้ปรับปรุงวิธีสอนให้ดีขึ้น และส่งเสริมให้ครูไขอปรณ การสอนให้อยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติเป็นประจำ เพื่อให้มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้น นอกจากนั้นควรส่งเสริมให้อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติหน้าที่คานการพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมการศึกษาวิจัย และการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน

อนึ่ง การช่วยเหลือให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเข้าใจเด็ก ก็นับว่าเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง ควรส่งเสริมให้อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติหน้าที่คานนี้เทศอย่างแท้จริง เพราะจะช่วยลดช่องว่างระหว่างครูกับเด็ก ช่วยให้การศึกษอบรมเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสังเกตที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยอีกอย่างหนึ่งก็คือ อาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิคำ มีประสบการณ์คานบริหารน้อย มีอายุน้อยปฏิบัติหน้าที่นี้เทศคานทาง ๆ น้อยกว่าผู้บริหารกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้น ถ้ามีการอบรมเตรียมผู้บริหาร ก็ควรเน้นให้ผู้ที่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียนรูวว่าจะปฏิบัติหน้าที่นี้เทศคานใดคานบาง การบริหารโรงเรียนจึงจะเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และยังผลให้การบริหารงานคานวิชาการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

¹Alva Leon Sibbitt, Jr. "Principals and Teachers' Perceptions of Supervisory Practices in Selected Small Public High Schools of Indiana" Dissertation Abstracts International, A Humanities and Social Sciences 1972, p.6033-A

ข้อเสนอแนะ และการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากการวิจัยนี้ได้สอบถามเฉพาะอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาฝ่ายเดียว อาจทำให้ผลการวิจัยไม่สมบูรณ์พอ เพื่อให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้นควรสอบถามทั้งอาจารย์ใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่นี้ เทศการศึกษาของ อาจารย์ใหญ่ ดำเนินการ เปรียบเทียบความคิดเห็นที่ได้ เพื่อให้เห็นชัดเจนว่ามีกิจกรรมใดบ้าง ที่อาจารย์ใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และครูอาจารย์คิดว่าอาจารย์ใหญ่ปฏิบัติ ความคิดเห็นเหล่านั้น แตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางปรับปรุงบทบาทของอาจารย์ใหญ่ในฐานะผู้นำทาง วิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย